

Rättighetscentrum Norrbotten

För mångfald – mot diskriminering

Hur olik är du?

Hur normkritisk är du?
Vem har tolkningsföreträde?

Jan-Olov Madeleine Ågren
Jan-Olov.Madeleine.Agren@sensus.se
0920 - 25 99 81
www.rattighetscentrumnb.se
Facebook: Rättighetscentrum Norrbotten

sensus

**RÄTTIGHETS
CENTRUM
NORRBOTTEN**

Rättighetscentrum Norrbotten (och andra antidiskrimineringsbyråer)

Verksamheten ska **motverka** och **förebygga** diskriminering
samt **främja** mångfald och lika rättigheter genom:

- **Informations- och utbildningsinsatser** om diskriminering och mångfald, lagstiftning, rättigheter och skyldigheter, normer, värderingar, fördomar etc
- Stöd och **rådgivning** till enskilda personer som upplever sig diskriminerade
- **Opinionsbildning**: publika arrangemang (konferenser, seminarier, teater, utställningar, musik), massmedia

Vi arbetar **normkritiskt** och **intersektionellt**.

**RÄTTIGHETS
CENTRUM
NORRBOTTEN**

Vad har det här med mig att göra?

Frågor att ställa sig själv som har koppling till
diskriminering, mångfald, likabehandling, jämlikhet etc:

- På vilka sätt påverkar jag andras liv och vardag?
 - I arbetslivet gentemot arbetskamrater, chefer, anställda, kunder, klienter, medborgare, patienter etc?
 - På skolan (ev via barn, barnbarn etc) gentemot elever/studenter, anställda etc?
 - I föreningslivet/kulturlivet gentemot medlemmar, styrelser, publik etc?
 - På andra sätt (grannar, vänner, bekanta, släktingar ...)?
- Fattar jag (in)formella beslut som påverkar andras liv och vardag?
- Vad har andra rätt att förvänta sig av mig när jag påverkar deras liv och vardag?
- Vad har jag rätt att förvänta mig av andra när de påverkar mitt liv och vardag?

**RÄTTIGHETS
CENTRUM
NORRBOTTEN**

Rimliga förväntningar/krav på mig och dig

• Respekt	• Engagemang
• Ansvar	• Kunskap
• Förståelse	• Öppenhet
• Lyhördhet	• Ärlighet
• Delaktighet	• Empati
• Tillit	• Rättssäkerhet

med koppling till diskriminering, mångfald,
likabehandling, lika rättigheter, jämlikhet ...

Lika för alla? Skillnad på folk och folk?

**RÄTTIGHETS
CENTRUM
NORRBOTTEN**

Vad är vad?

Kränkning

- Känsla
- Subjektiv

Grovt? -> Brottsbalken

Diskriminering

(negativ särbehandling)

Diskrimineringslagen

- Objektiv?
- **Sämre**
- **Liknande** situation
- **Missgynnande**
- Samband med **grund**

**RÄTTIGHETS
CENTRUM
NORRBOTTEN**

Diskrimineringsgrunder

- Kön
- Etnisk tillhörighet
- Religion eller annan trosuppfattning
- Funktionsnedsättning
- Sexuell läggning
- Köns(överskridande) identitet eller uttryck
- Ålder

I kronologisk ordning

**RÄTTIGHETS
CENTRUM
NORRBOTTEN**

Vad är vad?

Kränkning

- Känsla
 - Subjektiv
- Grovt? -> Brottsbalken

Diskriminering

- (negativ särbehandling)
Diskrimineringslagen
- Objektiv?
 - **Sämre**
 - **Liknande** situation
 - **Missgynnande**
 - Samband med **grund**
 - **Samhällsområden** (skydda individen från större aktörer)

Hur hänger dessa ihop?

- Kan en känna sig kränkt och samtidigt vara diskriminerad?
- Kan en känna sig kränkt utan att vara diskriminerad?
- Kan en vara diskriminerad utan att känna sig kränkt?

RÄTTIGHETS
CENTRUM
NORRBOTTEN

Diskrimineringsgrunder

- Kön
- Etnisk tillhörighet
- Religion eller annan trosuppfattning
- Funktionsnedsättning
- Sexuell läggning
- Köns(överskridande) identitet eller uttryck
- Ålder

Är listan fullbordad?

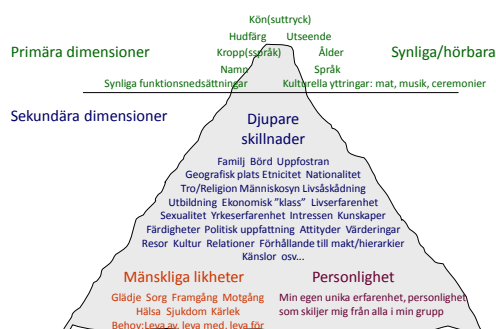
RÄTTIGHETS
CENTRUM
NORRBOTTEN

Vad täcks inte?

- Social/ekonomisk status
 - Utbildningsnivå
 - Politisk/filosofisk åsikt/ideologi/åskådning
 - Utseende/uttryck ej relaterat till någon diskrimineringsgrund, t ex attraktivitet, kroppsform och –utsmyckning (piercingar, tatueringar), hårfärg, frisyr etc
 - Dialekt
 - Sjukdom som inte räknas som funktionsnedsättning
 - Fritidsintressen
 - Livsstil, subkultur
 - (Tidigare) missbruk
 - (Tidigare) kriminalitet
 - ... och säkert mycket annat ...
- Vad berör ni i teaterverksamheten?

RÄTTIGHETS
CENTRUM
NORRBOTTEN

Mångfaldens dimensioner

Funderingar

- Vad har du funderat på kring mig?
- Varför funderade du på just detta och inte på något annat?

Diskutera i några minuter!

- Fastnade du på något i toppen av isberget? Varför?
- Förändrades dina funderingar över tid?
- Fanns sådant som du behövde få svar på för att kunna gå vidare eller för att ens lyssna? Varför?
- Går det att träna sig i att fokusera på det relevanta, att lämna toppen av isberget så fort som möjligt?
- Vad händer med ditt bemötande om du inte klarar av att fokusera?
- Vad säger dina funderingar kring mig om mig?
- Vad säger dina funderingar kring mig om dig och din syn på mig?

RÄTTIGHETS
CENTRUM
NORRBOTTEN

Toppen!?

- Hur ser toppen på ditt isberg ut?
- På vilka sätt bryter du normer? Vad skapar reaktioner? På vilka sätt bär du normer?
- Hur påverkar detta din relation till omgivningen?
- Vilka för- eller nackdelar har du pga de sätt som du bryter normer?
- Vilka för- eller nackdelar har du pga de sätt som du bär normer?
- Hur påverkar toppen på ditt isberg ditt val av umgänge, dem du litar på, dem du vill jobba med etc?

RÄTTIGHETS
CENTRUM
NORRBOTTEN

Att fundera på - relationer

Tänk på dig själv. Tänk på dina arbetskamrater, kunder, uppdragsgivare, patienter, vänner, familjemedlemmar etc. Och hur ni förhåller er till andra och varandra.

- Varifrån kommer rädsla och avståndstagande?
- Varifrån kommer trygghet och intresse?
- Vilka konsekvenser får rädslan och avståndstagandet?
- Vilka konsekvenser får tryggheten och intresset?

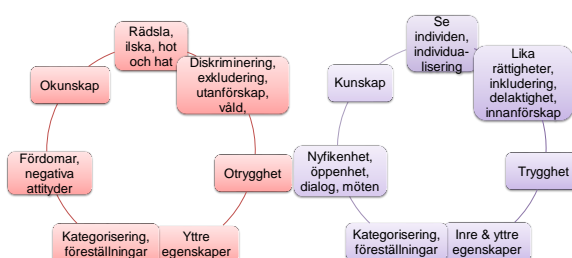
Den otrygga, rädda cirkeln

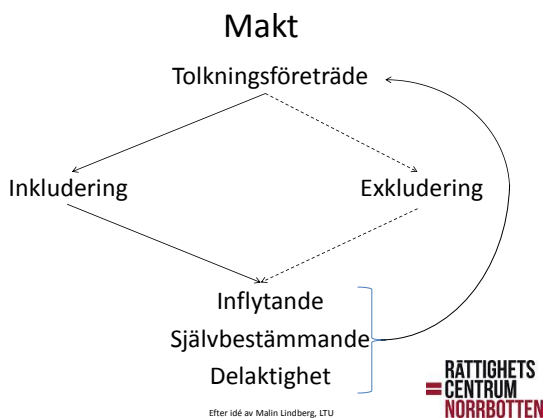
Den trygga, nyfikna cirkeln

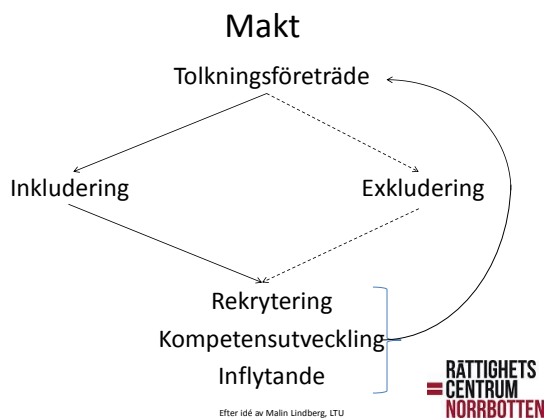
Rädsla & otrygghet Trygghet & nyfikenhet

Hur ta sig från det ena till det andra?

Efter idé av Malin Lindberg, LTU

Efter idé av Malin Lindberg, LTU

Vad måste vi alla lära oss?

- Vad är **relevant** i vilket sammanhang?
- Vad ska jag lära mig att **bortse** ifrån?
- Vad ska jag lära mig att **fokusera** på?
- Hur kan jag bidra till
”Lika i värde och rättigheter” eller
”Lika i värdighet och rättigheter”?

Bemötande, förhållningssätt, attityder, beslut

Förväntningarna: respekt, ansvar, förståelse, lyhördhet, engagemang, rättvisa, kunskap, öppenhet ...
Icke-diskriminerande

Integration, delaktighet, jämlikhet, demokrati, frihet, mångfald

RÄTTIGHETS
CENTRUM
NORRBOTTEN

Vadå ”normkritik”?

Två olika slags pedagogiker kring mänskliga olikheter och att förändra attityder till dessa:

- Toleranspedagogik
 - Den som vill bli insläppt måste försvara och förklara sig och sitt sätt att vara. Normbrytare/”avvikare” synas.
 - Att tolerera och bli tolererad anses bra och ett mål i sig.
 - Normen består och normbärarna härskar.
- Normkritisk pedagogik
 - Den som inte vill släppa in måste fundera på och förändra sina egna föreställningar. Normbärare synas.
 - Att bli tolererad är inte nog. Jämlika relationer är bättre.
 - Normen vidgas. Fler hör hemma på lika villkor

RÄTTIGHETS
CENTRUM
NORRBOTTEN

Rättighetscentrum Norrbotten

**För mångfald –
mot diskriminering**

**Mångfald som positiv
drivkraft**

Jan-Olov Madeleine Ågren
Jan-Olov.Madeleine.Agren@sensus.se
0920 - 25 99 81
www.rattighetscentrumnb.se
Facebook: Rättighetscentrum Norrbotten

sensus

RÄTTIGHETS
CENTRUM
NORRBOTTEN

Du som förnekar andra
en rättighet
som du själv vill ha
eller redan har
måste ha mycket
genomtänkta, hållbara och tydliga
argument
för detta!

RÄTTIGHETS
CENTRUM
NORRBOTTEN